

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/151/2023
Identifikačné číslo spisu:	1522203616
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1522203616.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudkyň JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Nory Halmovej v spore žalobkyne S.. C. J., narodenej XX. K. XXXX, I., O. XXXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Františkom Kurnotom, Malacky, Bernolákova 5188/1A, proti žalovanej obchodnej spoločnosti News and Media Holding a. s., Bratislava, Einsteinova 25, IČO: 47 256 281, zastúpenej advokátskou kanceláriou Škubla & Partneri s. r. o., Bratislava, Digital Park II, Einsteinova 25, IČO: 36 861 154, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 eur, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B5-49C/104/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. mája 2023 sp. zn. 4Co/87/2022 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyni priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 27. apríla 2018 č. k. 49C/104/2016-958 I. uložil žalovanej povinnosť odstrániť z internetových portálov L..O..I. a L..N..I. článok zo dňa 10. novembra 2015 s názvom „EXKLUZÍVNE: F. pomáhala so zmluvami, dnes sedí v predstavenstve poisťovne“, článok zo dňa 10. novembra 2015 s názvom „Záhľadná žena v pozadí F. zmlúv: Dnes má teplé miestečko“ a článok zo dňa 11. novembra 2015 s názvom „F. aj Č. pri pokračovaní kauzy F. už nemajú čo povedať“, vrátane diskusií k týmto článkom; II. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000 eur; III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a IV. žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 2/3.

1.1. Súd prvej inštancie poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, z ktorej vyplýva, že pre vznik zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv je potrebná existencia protiprávneho zásahu objektívne spôsobilého vyvolať ujmu spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby. Všetky podmienky musia byť splnené súčasne, aby vznikol právny vzťah, obsahom ktorého je právo fyzickej osoby domáhať sa ochrany a povinnosť pôvodcu zásahu súdom

uloženú povinnosť znášať. Zásah musí byť spôsobilý narušiť osobnú integritu fyzickej osoby, jej súkromného života, alebo znížiť hodnotu jej osobnosti, privodiť jej ujmu na cti, dôstojnosti a spoločenskej vážnosti. Súd prvej inštancie uviedol, že ide o objektívnu zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie pôvodcu neoprávneného zásahu, ktorý môže byť spôsobený predovšetkým uverejnením nepravdivých údajov dotýkajúcich sa dobrého mena, cti, vážnosti, dôstojnosti osoby, no tiež uverejnením pravdivých tvrdení, ktoré majú osočujúcu povahu, a teda pôsobia difamujúco a majú znevažujúci účinok, a rovnako aj údajmi pravdu skresľujúcimi, ktoré samé o sebe síce nie sú nepravdivé, ale sú podané takou formou a v takých súvislostiach, že môžu viesť k skresleniu informácie podávanej verejnosti. Dodal, že v súlade s ustálenou judikatúrou a výkladovou praxou treba za značné zníženie dôstojnosti či vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti spravidla považovať taký zásah, ktorý by vzhľadom na jeho intenzitu, rozsah a trvanie vedúce k zníženiu jeho dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti pociťoval ako závažný každý, kto by sa ocitol na mieste a v postavení dotknutej osoby.

1.2. Prvoinštančný súd v danom prípade konštatoval, že žalovaná je "nositeľom" slobody prejavu a preto sa na ňu vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiami, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu. V predjednávanej veci téma žalovanej týkajúca sa kauzy "zmlúv tety O." bola v čase uverejnenia predmetných článkov legitímnu témou verejného záujmu, keď sa venovala celospoločenskej téme ne hospodárneho nakladania s verejnými finančnými prostriedkami. Niet pochyb, že verejnosť mala právo byť informovaná i o zmene člena predstavenstva Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a.s. (ďalej len „VšZP“). K osobe žalobkyne uviedol, že ju bolo možné v čase uverejnenia napadnutých článkov považovať za osobu verejného záujmu, keď od 1. októbra 2015 bola členkou predstavenstva VšZP, čím sa stala verejným funkcionárom. Podotkol, že články boli uverejnené v období po jej vymenovaní do predstavenstva VšZP, keď ešte rezonovala téma „F. zmlúv“, pričom žalovaná ich uverejnila na internetových portáloch, ktorých sledovanosť je na 4. a 10. mieste spomedzi internetových portálov s počtom reálnych užívateľov (nad 500 000 pri stránke L..O..I. a nad 1 400 000 pri stránke L..N..I.).

1.3. Súd prvej inštancie ďalej vyslovil, že predmetom konania nebolo posudzovanie efektívnosti/neefektívnosti nakladania s finančnými prostriedkami VšZP, ani posudzovanie tvrdenia o antedatovaní/neantedatovaní "zmlúv tety O.", či skúmanie pravdivosti o fiktívnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti poskytovateľmi uvedenými v predmetných zmluvách a dodatkoch. Skúmal obsah článkov, pravdivosť skutkových tvrdení obsiahnutých v článkoch, posudzoval, či celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo pravde a či články uverejnené žalovanou mohli predstavovať neprípustný zásah do práva na ochranu osobnosti žalobkyne. Súd prvej inštancie konštatoval, že z obsahu jednotlivých článkov vyplývajú nasledovné sporné skutkové tvrdenia: „Dohliadala na všetky škandalózne zmluvy, dnes sedí vo vedení. Zdá sa, že vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni je možné všetko. O..I. sa podarilo zistiť, že osoba, ktorej rukami prešli všetky zmluvy podpísané exriaditeľom štátnej poisťovne K. F., bola povýšená do predstavenstva poisťovne. Ide o vedúcu sekretariátu generálneho riaditeľa C. J.“ ... „Škandalózne zmluvy exriaditeľa Všeobecnej zdravotnej poisťovne K. F. mala pod palcom jedna osoba. Dnes sa teší pohodlnému miestu v predstavenstve poisťovne. K. F. musel pre škandalózne zmluvy odstúpiť z postu riaditeľa VšZP. C. J., to je meno ženy, ktorej rukami prešli škandalózne zmluvy počas vedenia K. F.“ ... „Osoba, ktorá vedela o všetkých škandalózných zmluvách Všeobecnej zdravotnej poisťovne, vláde W. F. v predstavenstve poisťovne zrejme neprekáža. Ide o vedúcu sekretariátu generálneho riaditeľa C. J., ktorá pôsobila počas vedenia K. F. ako šéfka právneho odboru. Jej rukami teda prechádzali všetky zmluvy či dodatky z jeho dielne. Po jeho odchode z funkcie postúpila do predstavenstva štátnej poisťovne“.

1.4. Za vyššie uvedenými skutkovými tvrdeniami nasledovali podľa súdu prvej inštancie i hodnotiace úsudky autorky článku týkajúce sa opodstatnenosti menovania žalobkyne do funkcie členky predstavenstva VšZP s ohľadom na jej predchádzajúce pracovné zaradenie. Z obsahu článkov podľa názoru prvoinštančného súdu vyplynulo, že autorka článku neuverejnila odpoveď hovorkyne VšZP, z ktorej vyplývalo popretie kompetencie žalobkyne týkajúce sa prípravy zmlúv s konkrétnymi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Z vykonaného dokazovania zároveň vyplynulo, že autorka článku žalobkyňu nekontaktovala za účelom preverenia akýchkoľvek informácií, ktoré boli obsahom

uverejnených článkov. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobkyňa v konaní poprela skutkové tvrdenia týkajúce sa jej súčinnosti pri uzatváraní predmetných zmlúv a dodatkov, čo v konaní podporila nielen svojou výpoveďou, doložením odpovede hovorkyne VŠZP adresovanej autorke článkov, ale i predložením jednotlivých „sporných“ zmlúv a dodatkov, Organizačným poriadkom VŠZP. Z predmetných zmlúv a dodatkov vyplynulo, že ich uzatvorili krajskí riaditelia pobočky VŠZP v Košiciach s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, pričom z Organizačného poriadku a jeho prílohy je zrejmé, že právny odbor mal kompetenciu pri vypracovávaní, posudzovaní a pripomienkovaní zmlúv a dodatkov k zmluvám, kde za VŠZP uzatváral zmluvy generálny riaditeľ. Zároveň právnomu odboru neprináležalo ani vedenie a evidencia zmlúv o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti. Súd prvej inštancie zdôraznil, že v článku boli uverejnené tvrdenia, ktoré sú objektívne spôsobilé prívodiť ujmu na cti žalobkyne v očiach ostatných fyzických osôb, teda pôsobiť difamačne. Z obsahu článkov jednotlivo i v ich nadväznosti možno vyvodiť záver o odhalení vinníka/osoby zúčastnenej „na kauze zmluvy tety O.“, ktorá napriek podieľaní sa na uzatváraní/antedatovaní zmlúv nebola žiadnym spôsobom postihnutá, naviac bola menovaná ako člen predstavenstva VŠZP po odstúpení ex-riaditeľa VŠZP X.. K. F., K.

1.5. Súd prvej inštancie konštatoval, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že nemožno trvať na úplnej presnosti skutkových tvrdení a klásť tak na novinárov v konečných dôsledkoch nesplniteľné nároky, ale významné musí byť vždy to, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo vždy pravde. Táto podmienka podľa súdu v danom prípade nebola splnená, keď v článkoch bola žalobkyňa označená za osobu, ktorá dohliadala, mala vedomosť, prešli jej rukami "zmluvy tety O.", pričom uvedené nemožno považovať za tolerovateľnú nepresnosť podávanej informácie. Vzhľadom na to, že meno, priezvisko a pracovné zaradenie bolo v tejto informácii uvedené, ako aj vzhľadom na závažnosť obvinenia, v konkrétnom prípade podľa názoru súdu prvej inštancie došlo k presiahnutiu prípustnej miery a intenzity takým spôsobom, ktorý už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať. Podotkol, že sloboda prejavu, ktorá je založená na nepravdivom alebo neúplnom informovaní a na skresľovaní, nemôže požívať právnu ochranu.

1.6. V nadväznosti na konštatované súd prvej inštancie vyslovil, že bolo tak povinnosťou žalovanej preukázať "dôkaz pravdy" o uverejnených sporných skutkových tvrdeniach, avšak žalovaná v konaní neunesla dôkazné bremeno, dôkazy preukazujúce pravdivosť tvrdení v článku neprodukovala. Nebola tak podľa neho preukázaná akákoľvek súčinnosť žalobkyne pri príprave, či uzatváraní predmetných zmlúv, ani jej vedomosť o predmetných zmluvách v rozhodnom čase. Obsah článkov zároveň nevyhodnotil ako oprávnenú kritiku osoby žalobkyne, nakoľko v danej veci kritika vychádzala z nepravdivých podkladov, z ktorých sa dali vyvodiť vlastné hodnotiace úsudky znevažujúceho charakteru. Zdôraznil, že na odlíšenie kritiky od neoprávneného zásahu je rozhodujúce na prvom mieste hľadisko pravdivosti, čo v danej veci splnené nebolo.

1.7. Z vyššie uvedeného súd prvej inštancie vyvodil záver, že uverejnením predmetných článkov žalovanej došlo k zásahu do práva na česť a dôstojnosť žalobkyne, zároveň došlo k tomuto zásahu verejným publikovaním na portáloch s celoštátnou pôsobnosťou, čím tento zásah bol objektívne spôsobilý znížiť dôstojnosť, vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere. V danom prípade bola žalobkyňa prezentovaná viacerými charakterovými znakmi (meno, priezvisko, pracovné zaradenie), pričom bola spájaná s kritizovanou/odsudzovanou činnosťou (podieľaní sa na nehospodárnom nakladaní s verejnými finančnými prostriedkami, antedatovaní zmlúv), čím došlo k zásahu do jej práva na česť a dôstojnosť, čo pre súd prvej inštancie vyplývalo aj z reakcií v diskusných príspevkoch pod zverejnenými článkami.

1.8. Súd prvej inštancie mal za to, že morálna satisfakcia formou požadovaného ospravedlnenia by sa vzhľadom na jeho navrhované neurčité znenie v petite žaloby mihala účinku. Zostalo by totiž na posúdení čitateľa ospravedlnenia, ktoré výroky mali byť uvedené ako nepravdivé (prípadne, či celý článok sa nezakladal na pravde), pričom z dokazovania vyplýva, že v článku boli uverejnené viaceré skutkové tvrdenia, ktoré neboli ani medzi stranami sporu sporné. Vo vzťahu k uloženiu povinnosti žalovanej odstrániť predmetné články z internetových portálov, súd prvej inštancie žalobe vyhovel, keď na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že predmetné články sú spôsobilé zásahu do zákonom

chránených zložiek osobnosti žalobkyne a je nevyhnutné predísť i do budúcnosti následkom zverejnenia týchto článkov, keďže zásah naďalej vo forme uverejnenia predmetných článkov trvá.

1.9. Zároveň ozrejmil, že ani prípadné ospravedlnenie by nepostačovalo na odstránenie následkov zásahu do osobnostných práv žalobkyne, a to aj vzhľadom na povahu nepravdivých tvrdení, intenzitu a spôsob zásahu, charakter a dôležitosť dotknutej hodnoty. Taktiež mal v danom prípade za splnenú aj ďalšiu zákonom stanovenú podmienku pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobkyni podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), a to že neoprávneným zásahom bola znížená dôstojnosť a vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere. Ujmu vzniknutú na osobnostných právach žalobkyne uverejnením predmetných článkov týkajúcich sa žalobkyne posúdil súd prvej inštancie ako závažnú, keď prihliadol na objektívne hľadisko a dospel k záveru, že predmetnú ujmu v danom mieste a čase by každá fyzická osoba v postavení žalobkyne pocítovala ako závažnú. Z uvedených dôvodov zaviazal žalovanú na náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyne v sume 5 000,- eur, ktorú považoval za primeranú. Takto priznaná suma podľa neho na jednej strane zodpovedá skutkovému stavu ustálenému vykonaným dokazovaním, pokiaľ ide o zásah do práv žalobkyne, a na strane druhej rešpektuje aj práva a oprávnené záujmy žalovanej v súvislosti s výkonom jej práv vydavateľa, ktoré však môžu požívať plnú ochranu iba v prípade, ak pri realizácii slobody tlače postupuje čestne, oprávnene a dôsledne rešpektujúc všetky práva a oprávnené záujmy osôb, ktoré sú predmetom záujmu v ňou uverejnených článkoch. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej v poradí prvým rozsudkom z 25. septembra 2019 sp. zn. 4Co/220/2018 rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 27. apríla 2022 sp. zn. 8Cdo/37/2020 uvedený rozsudok odvolacieho súdu z 25. septembra 2019 sp. zn. 4Co/220/2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; konštatoval, že aj napriek výslovnému príkazu v ustanovení § 387 ods. 3 CSP vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, sa odvolací súd (navzdory rozsiahlosti samotného odôvodnenia s efektom formálne sofistikovaného právneho textu) vôbec nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku s kľúčovými tvrdeniami žalovanej v odvolaní a to ani v najvšeobecnejšej rovine. Išlo o argumentáciu, v rámci ktorej žalovaná v odvolaní oponovala tým, že vznik závažnej ujmy bol zo strany súdu prvej inštancie nie len nedostatočne odôvodnený, ale naopak, pochybnosti o vzniku závažnej ujmy súd ešte viac prehľbil, keď hodnotil, že v konaní nebol preukázaný reálny negatívny dopad článkov na rodinné, pracovné či iné prostredie žalobkyne. Dovolací súd preto poukázal, že pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že v konaní nebol preukázaný reálny negatívny dopad článkov na žalobkyňu, nie je jasné, na základe čoho zhodnotil vznik nemajetkovej ujmy a jej závažnosť na osobe žalobkyne. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k viacerým skutkovým záverom podľa názoru dovolacieho súdu úplne ignorovalo skutočnosti uvádzané žalovanou v odvolaní (žalobkyňa ako vedúca právneho odboru VŠZP už len z jej postavenia ako vedúcej musí niesť zodpovednosť za činnosť tejto organizačnej zložky, žalobkyňa ako svedkyňa vypovedala v inom konaní sp. zn. 24C/26/2016, že do interného systému o nahrávaní zmlúv mala všeobecný prístup) a tiež zhodnotenia oprávnenosti kritiky uverejnenej v rámci jednotlivých článkov (podľa argumentov žalovanej kritika vychádzala z pravdivých informácií o tom, že žalobkyňa ako vedúca právneho odboru dohliadala na predmetné zmluvy), kedy odvolací súd tieto prevzal od súdu prvej inštancie bez toho, aby sa vysporiadal s tvrdeniami žalovanej v odvolaní. K charakteru jednotlivých (sporných) výrokov obsiahnutých v článku žalovaná zase zastávala názor, že sa jedná o hodnotiace úsudky, majúce vlastnosti polemických výrokov a že nejde o skutkové tvrdenia, avšak odvolací súd ani tieto namietané skutočnosti pri posúdení skutkového stavu nevzal do úvahy. Dovolací súd uzavrel, že takýto postup zo strany odvolacieho súdu je nutné označiť ako arbitrárny, odporujúci princípu materiálneho právneho štátu, v dôsledku čoho v danom prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP.

4. Odvolací súd v poradí druhým rozsudkom z 24. mája 2023 sp. zn. 4Co/87/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutých častiach potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4.1. V odôvodnení uviedol, že pri strete práva na ochranu osobnosti a slobody prejavu je kľúčovým ich vyvažovanie, a teda rozhodovanie, ktoré z týchto práv má v prejednávanej veci prednosť - test proporcionality. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“), podľa ktorej je v takomto prípade nutné v zásade skúmať a) kto, b) o kom, c) čo, d) kde, e) kedy a f) ako hovorí. Na základe odpovedí na tieto otázky možno potom pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda (právo) má byť uprednostnená. Pri posudzovaní otázky KTO mal neprípustným (podstatným) spôsobom zasiahnuť do práv konkrétnej fyzickej osoby alebo právnickej osoby garantovaných čl. 19 ústavy uviedol, že z judikatúry ESLP jednoznačne vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu. V súvislosti s posudzovaním otázky „O KOM“ boli inkriminované články poukázal na to, že hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u verejne činných osôb (resp. osôb tzv. verejného záujmu) a najužšie u „bežných“ občanov, pričom „štátni zamestnanci pri plnení svojich úradných povinností musia tak ako politici zniesť širšie limity akceptovateľnej kritiky“. Odvolací súd zdôraznil, že v danom prípade zostávalo posúdiť, či predmetné články skutočne obsahovali aj nepravdivé a poškodzujúce informácie o žalobkyni a jej podieľaní sa, resp. možnosti ovplyvniť uvedené zmluvy a dodatky k zmluvám v zverejnených článkoch, počas jej pôsobenia ako vedúcej právneho odboru generálneho riaditeľstva, spôsobilé zasiahnuť do jej základného práva garantovaného čl. 19 ústavy, resp. či prípadný zásah do nich by bolo možné hodnotiť ako podstatný. Pri posudzovaní otázky „ČO“ bolo predmetom inkriminovaných článkov zároveň poukázal na nevyhnutnosť posúdenia, či prostredníctvom nich sa poukazuje na dôležitú otázku verejného záujmu.

4.2. Odvolací súd zastával názor, že v danom prípade téma žalovanej týkajúca sa kauzy "zmlúv tety O." bola v čase uverejnenia predmetných článkov legitímnu témou verejného záujmu, keď sa venovala celospoločenskej téme nehospodárneho nakladania s verejnými finančnými prostriedkami. Považoval za nepochybné, že verejnosť mala právo byť informovaná i o zmene člena predstavenstva VŠZP. Podľa názoru odvolacieho súdu prvoinštančný súd správne skonštatoval, že žalobkyňa bolo možné v čase uverejnenia napadnutých článkov považovať za osobu verejného záujmu, keď od 1. októbra 2015 bola členkou predstavenstva VŠZP, čím sa stala verejným funkcionárom, články boli uverejnené v období po jej vymenovaní do predstavenstva VŠZP, keď ešte rezonovala téma „F. zmlúv“. Dodal, že žalovaná ich uverejnila na internetových portáloch, ktorých sledovanosť je na 4. a 10. mieste spomedzi internetových portálov s počtom reálnych užívateľov (nad 500 000 pri stránke L..O..I. a nad 1 400 000 pri stránke L..N..I.). Odvolací súd dospel k záveru, že uverejnenie inkriminovaných článkov bolo objektívne spôsobilé svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do osobnostnej sféry žalobkyne (ako súkromnej osoby), pretože vo vzťahu k nej obsahovali nesprávne informácie (tvrdenia) týkajúce sa jej pôsobenia ako vedúcej právneho odboru generálneho riaditeľstva, a to, že žalobkyňa dohliadala na všetky škandalózne zmluvy, „jej rukami mali prejsť všetky zmluvy podpísané ex-riaditeľom štátnej poisťovne K. F.“, „jej rukami prechádzali všetky zmluvy či dodatky z jeho dielne, mala mať pod palcom všetky škandalózne zmluvy ako jedna osoba“. Uverejnené informácie boli príspevkom do celospoločenskej diskusie o dôležitej otázke verejného záujmu, t. j. o privilegovanej téme a vyvolali okamžitú a veľmi negatívnu reakciu verejnosti. Dodal, že žalobkyňa sa stala terčom nadávok, urážok a hrubého osočovania kvôli nepravdivým článkom, ktoré sú naďalej uverejnené, a preto neustále trvá neoprávnený zásah do jej práv. Odvolací súd v tomto kontexte zdôraznil, že dôležitým kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je aj miesto, kde zazneli, resp. kde boli uverejnené sporné výroky (t. j. otázka „KDE“ boli inkriminované články uverejnené). Uviedol, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv. V súvislosti s posudzovaním kritéria „AKO“ boli informácie v inkriminovaných článkoch zverejnené, odvolací súd napokon dodal, že vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne vychádza z judikatúry ESLP, ktorá nepopiera právo novinára dopustiť sa aj určitého zjednodušenia či dokonca nepresnosti, avšak za súčasného rešpektovania zásady, že uverejnenie informácií v relevantnom čase zodpovedalo reálne existujúcim skutočnostiam.

4.3. Odvolací súd ďalej konštatoval, že pri posudzovaní limitov slobody prejavu treba rozlišovať medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Pokiaľ žalovaná vo svojom odvolaní namietala, že súd prvej inštancie sa nedostatočne a nesprávne vysporiadal s oprávnenosťou kritiky žalobkyne v rámci článkov, odvolací súd uviedol, že je potrebné rozlišovať medzi kritikou oprávnenou (prípustnou) a kritikou, ktorá môže tvoriť podstatu neoprávneného porušenia práva na ochranu osobnosti. To, že žalobkyňa bola vedúcou právneho oddelenia, ktoré vypracovávalo zmluvy, podľa odvolacieho súdu neznamená, že mala aj dosah na to, s kým a s akým limitom tieto zmluvy VŠZP uzatvárala. Vypracovávanie a pripomienkovanie zmlúv právnym odborom znamená predovšetkým ich formulárové vypracovanie ako také, bez obsahu a do nich dopĺňaní nasledujúcich údajov. Odvolací súd poukázal, že podstatnú časť stanoviska hovorkyne VŠZP žalovaná ignorovala v priebehu celého konania, pričom sa jedná o informáciu, že „vecný obsah zmlúv je v kompetencii príslušných odborných útvarov“, čo znamená, že nie je a ani nikdy nebolo v kompetencii právneho odboru dopĺňanie vecného obsahu zmlúv, o čom bola autorka článku od počiatku informovaná. Právny odbor riešil len vzory týchto dokumentov a nie ich finálne znenie. Z obsahu článkov podľa odvolacieho súdu vyplýva, že autorka článku neuverejnila odpoveď hovorkyne VŠZP, z ktorej vyplývalo popretie kompetencie žalobkyne týkajúce sa prípravy zmlúv s konkrétnymi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, ani nekontaktovala žalobkyňu za účelom preverenia akýchkoľvek informácií, ktoré boli obsahom uverejnených článkov. Dodal, že v zmysle konštantnej judikatúry nemožno trvať na úplnej presnosti skutkových tvrdení novinárov, ale musí byť významné to, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo vždy pravde. Odvolací súd uzavrel, že práve v tomto prípade celkové vyznenie článkov pravdivé nebolo. Bolo pritom povinnosťou žalovanej preukázať "dôkaz pravdy" o uverejnených sporných skutkových tvrdeniach, avšak žalovaná v konaní neuniesla dôkazné bremeno, dôkazy preukazujúce pravdivosť tvrdení v článku neprodukovala. Podľa odvolacieho súdu tak nebola preukázaná akákoľvek súčinnosť žalobkyne pri príprave, či uzatváraní predmetných zmlúv, ani jej vedomosť o predmetných zmluvách v rozhodnom čase.

4.4. Odvolací súd dospel k záveru, že v žalobe označené výroky, ktoré žalovaná vyslovila na adresu žalobkyne, sú svojim charakterom skutkové tvrdenia, keďže ani jednému z výrokov nechýba skutkový základ, preto odvoláciu námietku žalovanej, že ide o polemické a nie skutkové tvrdenia, považoval za nedôvodnú. Nestotožnil sa ani s jej odvolacou námietkou, že súd prvej inštancie sa nedostatočne a nesprávne vysporiadal s oprávnenosťou kritiky žalobkyne v rámci článkov, pričom dodal, že ak by išlo zo strany autora článkov o kritiku, táto by musela byť založená na pravdivom skutkovom základe, čo v danom prípade splnené nebolo. Odvolací súd sa tak stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v článku boli uverejnené tvrdenia objektívne spôsobilé privodiť ujmu na cti žalobkyne v očiach ostatných fyzických osôb, teda pôsobiť difamačne. Zdôraznil, že sloboda prejavu, ktorá je založená na nepravdivom alebo neúplnom informovaní a na skresľovaní, nemôže požívať právnu ochranu a vzhľadom na závažnosť obvinenia došlo k presiahnutiu prípustnej miery a intenzity takým spôsobom, ktorý už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať.

4.5. Pokiaľ išlo o odvoláciu námietku, v zmysle ktorej nebolo žalovanej jasné, na základe čoho prvoinštančný súd zhodnotil vznik nemajetkovej ujmy a jej závažnosť na osobe žalobkyne, odvolací súd poukázal na odôvodnenie súdu prvej inštancie, ktorý mal v danom prípade za splnenú aj ďalšiu zákonom stanovenú podmienku pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobkyni podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ, a to že neoprávneným zásahom bola znížená dôstojnosť a vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere. Zároveň poznamenal, že pre priznanie vyššej nemajetkovej ujmy (než 5 000,- eur) nemal súd prvej inštancie preukázané, že v dôsledku zverejnenia napadnutých článkov došlo k reálnemu negatívnemu dopadu na rodinné prostredie (napr. rozvrat manželstva, nenapraviteľné narušenie vzťahov v rodine), pracovné prostredie (napr. nezamestnanosť ako následok uverejnenia článkov), či iné prostredie, v ktorom sa žalobkyňa môže realizovať (napr. strata členstva v záujmovom združení). Odvolací súd dodal, že k zásahu došlo verejným publikovaním na internetovej stránke, ktorá je považovaná za široko dostupný publikačný nástroj s potenciálom osloviť väčšinu obyvateľstva, ktoré si aj na základe článkov publikovaných v daných médiách môže utvárať názor na osobu spomínanú v daných článkoch. Teda predmetný zásah bol objektívne spôsobilý znížiť dôstojnosť, vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere, čím bolo znížené spoločenské hodnotenie, bola spochybnená jej

dôveryhodnosť a vážnosť, pričom tento zásah mal širokú publicitu. Z tohto dôvodu považoval odvolací súd za oprávnený nárok žalobkyne aj na nemajetkovú ujmu, a to aj vzhľadom na povahu nepravdivých tvrdení, intenzitu a spôsob zásahu, charakter a dôležitosť dotknutej hodnoty u žalobkyne. S prihliadnutím na uvedené sa s priznaním výšky náhrady nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie stotožnil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

5.1. Dovolateľka namietala, že odvolací súd nesprávne právne posúdil vec, keď napriek nepreukázaniu závažnosti ujmy spôsobenej žalobkyňou jej priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Uviedla, že odvolací súd potvrdením prvoinštančného rozhodnutia, ktorým bol žalobkyňou priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy bez toho, aby žalobkyňa preukázala vznik a závažnosť ujmy, sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom tento odklon dostatočne neodôvodnil. Skutočnosť, že ani samotná existencia zásahu nebola zo strany žalobkyne v konaní preukázaná, považovala žalovaná za významnú vadu konania, bez ktorej nie je v konaní objektívne možné vydať rozsudok v jej neprospech. Žalovaná mala za to, že v kontexte uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (1Cdo/89/97, 4Cdo/15/2003, 4Cdo/171/2005, 5Cdo/42/2009) žalobkyňa neunesla súvisiace dôkazné bremeno, a preto žalobkyňu nemala byť priznaná akákoľvek finančná náhrada.

5.2. Žalovaná zároveň namietala, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené a z tohto dôvodu nepreskúmateľné, keďže odvolací súd sa nevysporiadal ani s jedným argumentom žalovanej obsiahnutým v odvolaní. Stroho formulované odôvodnenie odvolacieho súdu považovala za arbitrárne, a to najmä v situácii, kedy sa súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe.

5.3. Vzhľadom na uvedené navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobu zamietla, alternatívne ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu zdôraznila, že v konaní na ochranu osobnosti nemusí osoba dotknutá na svojich právach preukazovať, že sporným zásahom došlo k reálnemu negatívnemu dopadu na rodinné, pracovné či iné prostredie. V takýchto prípadoch sa skúma iba objektívna spôsobilosť privodenia ujmy na osobnosti. Napriek tomu mala za to, že v konaní jednoznačne preukázala, že uverejnené články vyvolali okamžitú a veľmi negatívnu reakciu verejnosti, keď sa sama stala terčom nadávok, urážok a hrubého osočovania. Súdny preto správne posúdili objektívnu možnosť vyvolania negatívnych dôsledkov. Napokon dodala, že z jednotlivých skutkových tvrdení obsiahnutých v článkoch nepochybne vyplýva záver, že články ako celok v žiadnom prípade nemajú polemický charakter, ani nejde o oprávnenú kritiku (hodnotiace úsudky), ale ide jednoznačne o skutkové tvrdenia, ktoré sa nezakladajú na pravde. Vzhľadom na to navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol, prípadne zamietol ako nedôvodné.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby

uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalovaná vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými

deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

17. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

18. V danom prípade napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nedostatočne odôvodnené či nepreskúmateľné. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, na základe čoho dospel k záveru o potrebe potvrdenia prvoinštančného rozhodnutia.

18.1. Odvolací súd v odôvodnení po výpočte relevantných právnych noriem a všeobecnej charakteristike práva na ochranu osobnosti a slobody prejavu sa následne zaoberal stretom uvedených práv, v nadväznosti na čo poukázal na potrebu aplikácie tzv. testu proporcionality. S poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (IV. ÚS 302/2010, I. ÚS 408/2010, I. ÚS 352/2011, I. ÚS 416/2011, I. ÚS 390/2011, IV. ÚS 107/2010, II. ÚS 326/09, II. ÚS 152/08) konštatoval, že v takýchto prípadoch je nutné v zásade skúmať a) kto, b) o kom, c) čo, d) kde, e) kedy a f) ako hovorí. Na základe odpovedí na tieto otázky možno potom pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda (právo) má byť uprednostnená. S ohľadom na judikatúru EŠLP uviedol, že pri dokazovaní a následnom rozhodovaní, či konkrétnym prejavom došlo k zásahu do práv na ochranu osobnosti, je potrebné vždy starostlivo rozlišovať medzi skutkovými tvrdeniami a hodnotiacimi úsudkami, ktorých postuláty vzápätí dôsledne rozobral. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že každé zverejnenie nepravdivého údaju nemusí automaticky znamenať neoprávnený zásah do osobnostných práv, pričom konštatoval, že v tomto kontexte aj Ústavný súd SR vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne aplikuje tzv. test proporcionality, ktorý sa skladá z týchto troch krokov: 1. identifikácie účelu zásahu do základného práva a testu vhodnosti tohto zásahu na jeho dosiahnutie, 2. testu nevyhnutnosti tohto zásahu a 3. testu proporcionality v užšom zmysle.

18.2. Odvolací súd následne náležite konfrontoval skutkové zistenia v danej veci s jednotlivými otázkami, z ktorých pozostáva spomínaný test proporcionality. Uviedol, že sporná téma žalovanej týkajúca sa kauzy "zmlúv tety O." bola v čase uverejnenia predmetných článkov legitímnu témou verejného záujmu, keď sa venovala celospoločenskej téme nehospodárneho nakladania s verejnými finančnými prostriedkami s tým, že verejnosť mala právo byť informovaná i o zmene člena predstavenstva VŠZP. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňu bolo možné v čase uverejnenia napadnutých článkov považovať za osobu verejného záujmu, keď od 1. októbra 2015 bola členkou predstavenstva VŠZP, čím sa stala verejným funkcionárom, pričom články boli uverejnené v období po jej vymenovaní do predstavenstva VŠZP, keď ešte rezonovala téma „F. zmlúv“. Žalovaná ich pritom uverejnila na internetových portáloch, ktorých sledovanosť je na 4. a 10. mieste spomedzi internetových portálov s počtom reálnych užívateľov. Rovnako sa odvolací súd stotožnil aj s prvoinštančným názorom, že predmetom konania nebolo posudzovanie efektívnosti/neefektívnosti nakladania s finančnými prostriedkami VŠZP, ani posudzovanie tvrdenia o antedatovaní/neantedatovaní "zmlúv tety O.", či skúmanie pravdivosti o fiktívnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti

poskytovateľmi uvedenými v predmetných zmluvách a dodatkoch. Odvolací súd v tomto kontexte dostatočne vysvetlil, prečo dospel k záveru, že uverejnenie inkriminovaných článkov bolo objektívne spôsobilé svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do osobnostnej sféry žalobkyne (ako súkromnej osoby), a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že vo vzťahu k nej obsahovali informácie (tvrdenia) týkajúce sa jej pôsobenia ako vedúcej právneho odboru generálneho riaditeľstva, a to, že žalobkyňa dohliadala na všetky škandalózne zmluvy, „jej rukami mali prejsť všetky zmluvy podpísané ex-riaditeľom štátnej poisťovne K. F.“, „jej rukami prechádzali všetky zmluvy či dodatky z jeho dielne, mala mať pod palcom všetky škandalózne zmluvy ako jedna osoba“. Dodal, že uverejnené informácie boli príspevkom do celospoločenskej diskusie o dôležitej otázke verejného záujmu, t. j. o privilegovanej téme a vyvolali okamžitú a veľmi negatívnu reakciu verejnosti, v ktorej súvislosti poukázal na to, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým je vyššia ochrana osobnostných práv. Odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa sa stala terčom nadávok, urážok a hrubého osočovania kvôli nepravdivým článkom, ktoré sú naďalej uverejnené, a preto neustále trvá neoprávnený zásah do jej práv.

18.3. Pokiaľ žalovaná vo svojom odvolaní namietala, že súd prvej inštancie sa nedostatočne a nesprávne vysporiadal s oprávnenosťou kritiky žalobkyne v rámci článkov, resp. poukazoval na výpoveď žalobkyne na pojednávaní 08. marca 2017 v konaní vedenom pod sp. zn. 24C/26/2016, najmä že právny odbor mal kompetenciu pri vypracovávaní, posudzovaní a pripomienkovaní zmlúv a dodatkov k zmluvám, kde za Všeobecnú zdravotnú poisťovňu uzatváral zmluvy generálny riaditeľ a žalobkyňa v rozhodnom čase pôsobila ako vedúca právneho odboru VŠZP, odvolací súd riadne odpovedal, že je potrebné rozlišovať medzi kritikou oprávnenou (prípustnou) a kritikou, ktorá môže tvoriť podstatu neoprávneného porušenia práva na ochranu osobnosti. Predpoklad vecnosti kritiky vyžaduje, aby kritika vychádzala z pravdivých skutočností/podkladov ako premisa pre hodnotiaci úsudok. Ak nie sú tieto podklady pre úsudok pravdivé, a ak je hodnotiaci úsudok difamujúci, nie je možné kritiku považovať za prípustnú. Odvolací súd v korelácii posudzovaného prípadu konštatoval, že skutočnosť, že žalobkyňa bola vedúcou právneho oddelenia, ktoré vypracovávalo zmluvy, neznamená, že mala aj dosah na to, s kým a s akým limitom tieto zmluvy VŠZP uzatvárala. Vypracovávanie a pripomienkovanie zmlúv právnym odborom znamená predovšetkým ich formulárové vypracovanie ako také, bez obsahu a do nich dopĺňaní nasledujúcich údajov. Poukázal na to, že podstatnú časť stanoviska hovorkyne VŠZP žalovaná ignorovala v priebehu celého konania, pričom išlo o informáciu, že vecný obsah zmlúv je v kompetencii príslušných odborných útvarov, čo znamená, že nie je ani nikdy nebolo v kompetencii právneho odboru dopĺňanie vecného obsahu zmlúv, o čom bola autorka článku od počiatku informovaná. Právny odbor riešil len vzory týchto dokumentov a nie ich finálne znenie. Uviedol, že z obsahu článkov vyplýva, že autorka článku neuverejnila odpoveď hovorkyne VŠZP, z ktorej bolo možné vyvodiť popretie kompetencie žalobkyne týkajúce sa prípravy zmlúv s konkrétnymi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, a ani nekontaktovala žalobkyňu za účelom preverenia akýchkoľvek informácií, ktoré boli obsahom uverejnených článkov. Odvolací súd napokon poukázal na konštantnú judikatúru, podľa ktorej nemožno trvať na úplnej presnosti skutkových tvrdení novinárov, ale musí byť významné to, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo vždy pravde. V danom prípade pritom dospel k záveru, že celkové vyznenie článkov pravdivé nebolo.

18.4. Odvolací súd vzhľadom na rozloženie dôkazného bremena ďalej akcentoval, že pokiaľ žalobkyňa v konaní poprela skutkové tvrdenia týkajúce sa jej súčinnosti pri uzatváraní predmetných zmlúv a dodatkov, čo v konaní podporila nielen svojou výpoveďou, doložením odpovede hovorkyne VŠZP adresovanej autorke článkov, ale i predložením jednotlivých „sporných“ zmlúv a dodatkov, Organizačným poriadkom VŠZP, bolo povinnosťou žalovanej preukázať "dôkaz pravdy" o uverejnených sporných skutkových tvrdeniach. Žalovaná ale v konaní neunesla dôkazné bremeno, dôkazy preukazujúce pravdivosť tvrdení v článku neprodukovala, a preto akákoľvek súčinnosť žalobkyne pri príprave, či uzatváraní predmetných zmlúv, resp. jej vedomosť o predmetných zmluvách v rozhodnom čase, ostala nepreukázaná.

18.5. Následne odvolací súd reflektujúc odvolaciu námietku žalovanej jednoznačne vyhodnotil jej sporné výroky ako skutkové tvrdenia, keďže ani jednému z výrokov nechýbal skutkový základ, a preto nemohlo ísť o polemické tvrdenia. Nestotožnil sa ani s ďalšou odvolacou námietkou, podľa ktorej sa súd prvej

inštalácie nedostatočne a nesprávne vysporiadal s oprávnenosťou kritiky žalobkyne v rámci článkov, keďže podľa jeho názoru nešlo o pravdivé tvrdenia. A pokiaľ by išlo zo strany autora článkov o kritiku, táto by musela byť založená na pravdivom skutkovom základe, čo v danom prípade preukázané nebolo.

18.6. Odvolací súd sa v závere jasne stotožnil s úsudkami súdu prvej inštalácie, že v článku boli uverejnené tvrdenia objektívne spôsobilé privodiť ujmu na cti žalobkyne v očiach ostatných fyzických osôb, teda pôsobiť difamačne. Dôvodil, že sloboda prejavu, ktorá je založená na nepravdivom alebo neúplnom informovaní a na skresľovaní, nemôže požívať právnu ochranu. V tejto súvislosti sa nestotožnil ani s odvolacou námietkou žalovanej, že vznik závažnej ujmy nebol dostatočne odôvodnený, keďže súd prvej inštalácie priznanie nemajetkovej ujmy riadne odôvodnil tým, že mal v danom prípade za splnenú podmienku existencie neoprávneného zásahu, ktorým bola znížená dôstojnosť a vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere. Uvedené mal preukázané najmä z obsahu diskusných príspevkov pod predmetnými článkami, pričom zdôraznil, že žalovaná uviedla o žalobkyni nepravdivé údaje, ktoré vytvorili o nej negatívny obraz, čím bolo znížené spoločenské hodnotenie, spochybnená jej dôveryhodnosť a vážnosť, pričom tento zásah mal širokú publicitu. Odvolací súd poukázal na to, že ujmu vzniknutú na osobnostných právach žalobkyne uverejnením predmetných článkov posúdil súd prvej inštalácie ako závažnú, keď prihliadol na objektívne hľadisko a dospel k záveru, že predmetnú ujmu v danom mieste a čase by každá fyzická osoba v postavení žalobkyne pocítovala ako závažnú. V nadväznosti na to poukázal na ustálenú rozhodovaciu a výkladovú prax najvyšších súdnych autorít, podľa ktorej treba za značné zníženie dôstojnosti či vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti spravidla považovať taký zásah, ktorý by vzhľadom na jeho intenzitu, rozsah a trvanie vedúce k zníženiu jeho dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti pocítoval ako závažný každý, kto by sa ocitol na mieste a v postavení dotknutej osoby. Z uvedeného dôvodu ani nevzniká osobe, ktorej bola spôsobená ujma, procesná povinnosť preukazovať, že neoprávnený zásah mal za následok zníženie jej vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti.

18.7. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k preskúmateľnému záveru, že uverejnením predmetných článkov žalovanej došlo k zásahu do práva na česť a dôstojnosť žalobkyne, zároveň došlo k tomuto zásahu verejným publikovaním na portáloch s celoštátnou pôsobnosťou, čím tento zásah bol objektívne spôsobilý znížiť dôstojnosť, vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere. Podľa odvolacieho súdu bola žalobkyňa prezentovaná viacerými charakterovými znakmi (meno, priezvisko, pracovné zaradenie), pričom bola spájaná s kritizovanou/odsudzovanou činnosťou (podieľaní sa na nehospodárnom nakladaní s verejnými finančnými prostriedkami, antedatovaní zmlúv), čím došlo k zásahu do jej práva na česť a dôstojnosť verejným publikovaním na internetovej stránke, ktorá je považovaná za široko dostupný publikačný nástroj s potenciálom osloviť väčšinu obyvateľstva, ktoré si aj na základe článkov publikovaných v daných médiách môže utvárať názor na osobu spomínanú v daných článkoch. Z tohto dôvodu mal za oprávnený aj nárok žalobkyne na nemajetkovú ujmu, a to aj vzhľadom na povahu nepravdivých tvrdení, intenzitu a spôsob zásahu, charakter a dôležitosť dotknutej hodnoty u žalobkyne.

18.8. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd neopomenul vziať do úvahy žiadnu z (rozhodných) namietaných skutočností v odvolaní, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, z uvedeného je zrejmé, z akých dôvodov odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštalácie (s ktorým tvorí kompletizujúcu organickú jednotu) a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných

dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu odvolacím súdom splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

20. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene namieta, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

21. Žalovaná prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

22. Hodno zdôrazniť, že dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného odvolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predstretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

23. Vychádzajúc z obsahu dovolania ako celku dovolací súd za použitia výkladového pravidla uvedeného v ustanovení § 124 ods. 1 CSP ústavne súladným spôsobom (porovnaj nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 336/2019) z podaného dovolania vyabstrahoval podstatu právnej otázky, ktorej preskúmania sa dovolateľka domáha, a to posúdenie existencie zásahu do osobnostných práv žalobkyne a preukázanie závažnosti ujmy v dôsledku zverejnenia článkov žalovanou. Podľa jej názoru sa pri riešení uvedenej otázky odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

24. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

25. Dovolateľka za účelom podpory svojej dovolacej argumentácie poukazovala v priebehu dovolania (z hľadiska jeho obsahovej štruktúry) v kontexte preukázania existencie zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby a s tým spojenej závažnosti ujmy na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu - sp. zn. 1Cdo/89/97, 4Cdo/15/2003, 4Cdo/171/2005, 5Cdo/42/2009.

25.1. V dovolateľkou označovanom rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/89/97 (R 29/2001) najvyšší súd uviedol, že „Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.“

25.2. V rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/15/2003 najvyšší súd judikoval, že „Pokiaľ ide o vyjadrenie miery, akou

bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí fyzickej osoby. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie. Iba v prípade, ak sa dostatočne preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere v zmysle § 13 ods. 2 OZ, môže byť fyzickej osobe výnimočne subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch“.

25.3. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

25.4. Napokon v poslednom dovolateľom označenom rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2009 najvyšší súd konštatoval, že „Ďalšou podmienkou (pre priznanie peňažného zadosťučinenia - pozn. dovolacieho súdu) je, že v dôsledku neoprávneného zásahu došlo ku zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere. Kedy o takto vymedzenú nemajetkovú ujmu na osobnosti fyzickej osoby pôjde a kedy nie, bude musieť súd vždy hodnotiť tak podľa celkovej povahy, tak i podľa jednotlivých okolností každého konkrétneho prípadu zvlášť. Keďže uloženie zadosťučinenia v peniazoch plní satisfakčnú funkciu, je treba pociťovanie a prežívanie tejto nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere, hodnotiť vždy objektívne prihliadnúc ku konkrétnej situácii, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako i k osobe postihnutej fyzickej osoby, hlavne k jej veku a k jej postaveniu (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). Uplatnenie konkrétneho a diferencovaného objektívneho hodnotenia znamená, že o znížení dôstojnosti postihnutej fyzickej osoby či jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere pôjde len tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako i s prihliadnutím k záujmom dotknutej fyzickej osoby možno spoľahlivo vyvodiť, že by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom k jej intenzite, rozsahu a trvania ako závažnú pociťoval každý, nachádzajúci sa na mieste a v postavení postihnutej fyzickej osoby. Takto chápané objektívne kritérium vylučuje, aby sa pre hodnotenie, či došlo alebo nedošlo k naplneniu zákonných podmienok podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, stali rozhodujúcimi subjektívne pocity samotnej postihnutej osoby (subjektívne kritérium). Teda je treba vylúčiť stav, kedy budú za relevantné považované výlučne subjektívne psychické reakcie jednotlivých individualizovaných fyzických osôb, alebo reakcie, ktoré sa môžu často diametrálne odlišovať. A až súd dospeje na základe všetkých zistení k záveru, že v konkrétnom prípade k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere skutočne došlo, prizná postihnutej fyzickej osobe zadosťučinenie v peniazoch. Nestačí len možnosť zníženia dôstojnosti či vážnosti fyzickej osoby v značnej miere, ale súdom musí byť vždy zistené, že k tomuto zníženiu skutočne došlo (povinnosť tvrdenia, dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno spočíva v tomto prípade na navrhovateľovi).“.

26. Dovolací súd pripomína, že pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObd/2/2020). Vec prejednávajúci senát sa preto neobmedzil len na dovolateľkou produkovaný výpočet rozhodnutí najvyššieho súdu, ale opodstatnenosť jej dovolacej argumentácie posudzoval za použitia komplexnejšieho prístupu so zohľadnením skutkovo i právne najpriliehavejšej rozhodovacej praxe (nielen) dovolacieho súdu.

27. Podľa čl. 19 ods. 1 ústavného zákona č. 460/1992 Z. z. Ústavy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“) každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

28. Podľa čl. 26 ods. 1, 2 veta prvá, ods. 4 ústavy, sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

29. Podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

30. Ustanovenie § 11 OZ priznáva každej fyzickej osobe právo na ochranu osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Zákon nepodáva výpočet konkrétnych foriem relevantných zásahov, stanovuje ale znaky správania zasahujúceho do osobnosti (objektívna spôsobilosť zásahu negatívne dopadnúť na osobnosť fyzickej osoby, neoprávnenosť zásahu a príčinná súvislosť medzi určitým správaním a porušením alebo ohrozením osobnostných práv). Ak sú v konkrétnom prípade tieto znaky dané, má fyzická osoba právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie (viď § 13 ods. 1 OZ). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 OZ). Výšku tejto náhrady určuje súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 OZ).

31. V posudzovanej veci vzhľadom na predmet sporu (ochrana osobnosti týkajúca sa posúdenia, či uverejnením sporných článkov došlo k zásahu do osobnosti žalobkyne a vzniku závažnej ujmy na jej osobnostných právach) a jeho okolnosti došlo ku kolízii práva na ochranu osobnosti a slobody prejavu (a práva na informácie), ako dvoch navzájom konkurujúcich si práv. V tejto súvislosti je potrebné vychádzať najmä z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorý vo svojej doterajšej rozhodovacej praxi viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd treba riešiť prostredníctvom ich spravodlivej rovnováhy (pozri PL. ÚS 22/06, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (PL. ÚS 7/96).

32. V prípade, ak dôjde k posudzovaniu vzájomného stretu práva na slobodu prejavu a práva na ochranu osobnosti, súd môže rozhodnúť až na skutkovom základe, ktorý je spoľahlivo zistený ohľadne oboch konkurujúcich si základných práv a slobôd (rozhodnutie PL. ÚS 25/01, rozsudok ESĽP vo veci F. proti Slovenskej republike). Úvaha, či má dostať prednosť sloboda prejavu alebo základné právo na ochranu osobnosti, závisí na celkovom kontexte každého individuálneho prípadu. Z relevantnej judikatúry ESĽP je možné vyabstrahovať isté východiská (typové problémy, faktory), na ktorých posúdení by mali všeobecné súdy v takýchto prípadoch založiť svoje rozhodnutia. Predovšetkým by malo byť vzaté do úvahy: 1/ povaha výroku (t. j. či ide o skutkové tvrdenia, či hodnotiaci úsudok), 2/ obsah výroku (napr. či ide o prejav „politický“, či „komerčný“), 3/ forma výroku (najmä nakoľko je predmetný výrok expresívny, či dokonca vulgárny), 4/ postavenie kritizovanej osoby (napr. či ide o osobu verejne činnú, či o osobu aktívnu v politickom živote, prípadne o osobu verejne známu), 5/ či sa výrok (kritika) dotýka súkromnej alebo verejnej sféry tejto kritizovanej osoby, 6/ chovanie kritizovanej osoby (napr. či kritiku

sama „vyprovokovala“ a ako následne sa ku kritike postavila), 7/ kto výrok predniesol (oznámil, napísal, napr. či sa jedná o novinára, bežného občana, politika a pod.), 8/ kedy tak urobil (čo znamená napr. aké mal, či mohol mať jeho autor v daný okamih k dispozícii konkrétne údaje, z ktorých vychádzal a v akej situácii tak urobil). Každý z týchto faktorov hrá istú úlohu pri hľadaní spravodlivej rovnováhy medzi základnými právami stojacimi v kolízii, pričom ich relevantná váha závisí vždy na jedinečných okolnostiach každého prípadu. Tiež je potrebné zdôrazniť, že tento výpočet relevantných faktorov nie je taxatívny (úplný, vyčerpávajúci), z hľadiska celkového kontextu veci môžu byť v osobitných prípadoch významné aj okolnosti, ktoré nie je možné zaradiť ani do jedného z vyššie vymenovaných faktorov (pozri aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 577/13).

33. Pod vplyvom judikatúry EŠLP pre účely posúdenia kolízie označených základných práv ústavný súd (II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, I. ÚS 408/2010, IV. ÚS 492/2012) formuloval kritériá testu proporcionality v užšom zmysle, ktorý je založený na hľadaní odpovedí na otázky, KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v tomto prípade „uverejniť“, čo zodpovedá už uvedeným kritériám, ako ich skúma EŠLP. Ústavný súd zároveň judikoval, že tento test proporcionality nemusí byť jediným univerzálnym nástrojom na komplexné zhodnotenie stretu základných práv, všeobecný súd je v zásade oprávnený argumentovať aj iným spôsobom, avšak jeho záver musí byť preskúmateľný, zdôrazňujú, čo je pre prejednávanú vec podstatné a z akých dôvodov, tak, aby jeho argumentácia bola udržateľná aj z hľadiska garancií obsiahnutých v dohovore (IV. ÚS 295/2023).

34. Aj najvyšší súd v obdobných prípadoch stabilne judikuje, že v prípade stretu subjektívneho práva žalobcu a práva slobody prejavu je predpokladom správneho rozhodnutia súdu test pomernosti, ktorý zohľadní okolnosti na oboch procesných stranách. V takýchto prípadoch je nutné vyhodnocovať a v zásade skúmať, kto, o kom, čo, kde, kedy a ako hovorí, pričom na základe odpovedí na dané otázky možno pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda má byť uprednostnená. Po vykonaní testu proporcionality tak bude jednému z dvoch oproti sebe stojacich základných práv a slobôd priznaná väčšia dôležitosť, v dôsledku čoho však to druhé s menšou dôležitosťou nestráca svoju platnosť (5Cdo/42/2009, 2Cdo/177/2021, 4Cdo/206/2022).

35. V konkrétnom prípade je tiež relevantné, či obsah posudzovaného prejavu je formulovaný ako skutkové tvrdenie alebo ako hodnotiaci úsudok. Hodnotiaci úsudok a tvrdenie skutočnosti sa zásadným spôsobom líšia, lebo kým existencia skutočnosti môže byť preukázaná, pravdivosť hodnotiacich úsudkov nie je dokázateľná, keďže tie nepopisujú skutočnosť, ale naopak ju (viac alebo menej) voľne interpretujú (k tomu pozri aj sp. zn. 4Cdo/34/2020, resp. 8Cdo/185/2020). Aj Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens c. Rakúsko, rozsudok z roku 1986, obdobne F. c. Slovenská republika, rozsudok z 27. februára 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jeruzalem c. Rakúsko, rozsudok z 27. februára 2001).

36. Dovolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že meritórne posúdenie veci a myšlienkový proces, ktorý predchádzal dosiahnutiu tam obsiahnutých záverov odvolacím súdom, sa neprieči vyššie prezentovaným všeobecným interpretačným východiskám. Odvolací súd ústavne akceptovateľne, vyčerpávajúco, dostatočne jasne a zrozumiteľne zohľadnil a vyvážil v intenciách zmienených orientačných kritérií všetky relevantné okolnosti daného prípadu a konflikt slobody prejavu žalovanej s osobnostnými právami žalobkyne rozhodol v duchu požiadavky spravodlivej rovnováhy.

37. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí po výpočte relevantných právnych noriem a zadefinovaní predmetu sporu ako stretu subjektívneho práva na ochranu osobnosti a slobody prejavu vykonal pomerovanie dvoch ústavnoprávnych hodnôt, a to práva na ochranu osobnosti a práva na slobodu prejavu podrobením sporných článkov žalovanej posúdeniu, do ktorého primerane zahrnul jednotlivé kritériá formulované judikatúrou (najmä EŠLP) v takýchto prípadoch. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd vo vzťahu k posudzovaným zásahom dôsledne skúmal (1) povahu

(či ide o skutkové tvrdenie alebo hodnotiaci úsudok) (2) pravdivosť jednotlivých skutkových tvrdení, (3) obsah a kontext, v akom boli prezentované (kauza „zmlúv tety O.“, ktorá bola celospoločenskou témou nehospodárneho nakladania s verejnými finančnými prostriedkami), (4) formu (uverejnenie na nadpriemerne sledovaných internetových portáloch), (5) kto výroky predniesol (novinári), (6) postavenie kritizovanej osoby (verejná funkcionárka), (7) kedy boli predmetné články uverejnené (v čase uverejnenia predmetných článkov išlo o legitímnu tému verejného záujmu), v nadväznosti na čo náležite vyhodnotil a zodpovedal otázky tvoriace v zmysle požiadaviek ustálenej judikatúry test primeranosti - „KTO“, „O KOM“, „ČO“, „KDE“, „KEDY“ a „AKO“, a to vo vzťahu k všetkým okolnostiam sporných článkov, v dôsledku ktorých malo dôjsť k tvrdenému neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyne. Odvolací súd následne dospel k záveru, že uverejnenie inkriminovaných článkov bolo objektívne spôsobilé svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do osobnostnej sféry žalobkyne (ako súkromnej osoby). Za zásadnú skutočnosť pritom odvolací súd považoval to, že sporné články obsahovali nepravdivé tvrdenia, pričom sloboda prejavu, ktorá je založená na nepravdivom alebo neúplnom informovaní a na skresľovaní, nemôže požívať právnu ochranu. Vzhľadom na závažnosť obvinenia predmetný zásah presiahol prípustnú mieru a intenzitu takým spôsobom, ktorý už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať. Dovolací súd s ohľadom na dôkladné a preskúmateľné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia konštatuje, že odvolací súd dal zadosť kritériám požadovaným judikatúrou ESLP, ústavným súdom, či najvyšším súdom v prípadoch posudzovania kolízie dvoch ľudských práv a vzhľadom na dovolateľkou formulované dovolacie námietky ostávalo posúdiť, či súdy správne vyhodnotili predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy.

38. Pokiaľ ide o dôvodnosť uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, v konkrétnom prípade je vždy rozhodujúce vyriešenie otázky, či zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ je alebo nie je so zreteľom na zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti, a to nielen v bežnej, ale v značnej miere, pre navrhovateľa postačujúce. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch súdom teda predpokladá splnenie určitých zákonom kvalifikovaných podmienok (citovaný v § 13 ods. 2 OZ). Týmto kumulatívne stanovenými podmienkami sú, že a) morálne zadosťučinenie sa javí v konkrétnom prípade nepostačujúce (musí byť splnená v každom prípade), b) neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby či jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere (pravidelná podmienka).

39. Otázku, či došlo v dôsledku neoprávneného zásahu ku zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere, bude musieť súd vždy hodnotiť tak podľa celkovej povahy, tak i podľa jednotlivých okolností každého konkrétného prípadu zvlášť. Keďže uloženie zadosťučinenia v peniazoch plní satisfakčnú funkciu, je treba pociťovanie a prežívanie tejto nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere, hodnotiť vždy objektívne prihliadnuc ku konkrétnej situácii, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako i k osobe postihnutej fyzickej osoby, hlavne k jej veku a k jej postaveniu (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). Uplatnenie konkrétneho a diferencovaného objektívneho hodnotenia znamená, že o znížení dôstojnosti postihnutej fyzickej osoby či jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere pôjde len tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako i s prihliadnutím k záujmom dotknutej fyzickej osoby možno spoľahlivo vyvodiť, že by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom k jej intenzite, rozsahu a trvania ako závažnú pociťoval každý, nachádzajúci sa na mieste a v postavení postihnutej fyzickej osoby. Takto chápané objektívne kritérium vylučuje, aby sa pre hodnotenie, či došlo alebo nedošlo k naplneniu zákonných podmienok podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, stali rozhodujúcimi subjektívne pocity samotnej postihnutej osoby (subjektívne kritérium) [sp. zn. 5Cdo/42/2009]. Inými slovami, za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky, považuje za ujmu značnú, pričom nie sú rozhodujúce subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba (porovnaj nález Ústavného súdu SR zo dňa 18. apríla 2013, sp. zn. IV. ÚS 492/2012).

40. Podľa názoru dovolacieho súdu nižšie súdy primerane a dostatočným spôsobom zohľadnili uvedené interpretačné východiská pre vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a určenie jej výšky (§ 13 OZ),

ale predovšetkým ich náležite premietli a konkretizovali v rámci posudzovanej veci. Zvážili pritom všetky rozhodujúce okolnosti a po vyhodnotení vykonaného dokazovania (ktoré dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať - § 442 CSP) vychádzajúc zo správneho rozloženia dôkazného bremena vo vzťahu k preukázaniu, že neoprávneným zásahom žalovanej došlo k zníženiu cti, dôstojnosti a vážnosti žalobkyne v spoločnosti v značnej miere, posúdili ujmu vzniknutú na osobnostných právach žalobkyne uverejnením predmetných článkov ako závažnú, keď prihliadli na objektívne hľadisko a dospeli k záveru, že predmetnú ujmu v danom mieste a čase by každá fyzická osoba v postavení žalobkyne pociťovala ako závažnú. Aj podľa dovolacieho súdu, najmä s ohľadom na obsah diskusných príspevkov pod predmetnými článkami zverejnenými na internetovej stránke ako široko dostupnom publikačnom nástroji, predmetný zásah bol objektívne spôsobilý znížiť dôstojnosť, vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere.

41. Vzhľadom na to, že napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od podstaty všeobecných právnych postulátov posudzovania dôvodnosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 OZ a obsah spisu neopodstatňuje záver, že by výsledok riešenia právnych otázok odvolacím súdom sa dostal do kolízie s právnymi závermi zodpovedajúcimi ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska napadnutého právneho posúdenia správny.

42. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

43. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto jej dovolací súd proti žalovanej priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

44. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.